

Broj/Број: 01/5-011-1449/03
Sarajevo/Сарајево: 1.4.2004. godine

Z A P I S N I K

9. sjednice Komisije za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil, održane 23.2.2004. godine, s početkom u 9,00 sati.

Sjednici Komisije prisustvovali su:

- Elmir Jahić, predsjedavajući Komisije,
- Martin Raguž, prvi zamjenik predsjedavajućeg,
- Tihomir Gligorić, drugi zamjenik predsjedavajućeg,
- Nadžida Mlaćo, član Komisije
- Miloš Jovanović, član Komisije,
- Ruža Sopta, član Komisije,
- Selim Bešlić, član Komisije,
- Muhamed Altić, član Komisije.

Sjednici nije prisustvovao Munib Jusufović.

Za sjednicu je usvojen sljedeći

D n e v n i r e d:

1. Usvajanje zapisnika 8. sjednice,
2. Utvrđivanje Orijentacionog plana aktivnosti Komisije za 2004. godinu
3. Izvještaj o stanju ljudskih prava u predmetu Tržnica Arizona, podnosilac radna grupa Komisije,
4. Aktivnost oko formiranja Vijeća nacionalnih manjina u Parlamentarnoj skupštini BiH,
5. Tekuća pitanja.

Ad. – 1. Usvajanje zapisnika 8. sjednice Komisije

Nakon usvajanja dnevnog reda, predsjedavajući Komisije Elmir Jahić predložio je raspravu i usvajanje zapisnika 8. sjednice.

O zapisniku nije bilo rasprave.

Kako nije bilo rasprave, predsjedavajući Komisije predložio je usvajanje zapisnika, pa je Komisija jednoglasno usvojila zapisnik 8. sjednice Komisije.

Ad. – 2. Utvrđivanje Orijentacionog plana aktivnosti Komisije za 2004. godinu

U uvodnom izlaganju za drugu tačku dnevnog reda predsjedavajući Elmir Jahić ukazao je na okolnost da je Komisija za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (u daljnjem tekstu: Komisija) u obavezi donijeti Orijentacioni radni plan Komisije za 2004. godinu (u daljnjem tekstu: Orijentacioni radni plan), te da su on i sekretar Komisije pripremili draft toga akta. Predložio je diskusiju po ovoj tački dnevnog reda.

U raspravi su učestvovali članovi Komisije i to: Ruža Sopta, Muhamed Altić, Tihomir Gligorić, Miloš Jovanović, Selim Bešliagić. Oni su u osnovi prihvatili prijedlog Orijentacionog radnog plana, a dali su i određene prijedloge dopuna.

G-đa Ruža Sopta je predložila da se u Orijentacioni radni plan ugrade i obilasci izbjegličkih centara u Bosni i Hercegovini, koji sada služe kao nužni i privremeni prihvatni smještaj izbjeglicama i prognanicima.

G. Muhamed Altić je podržao koncept Orijentacionog radnog plana te predložio konkretizaciju onih aktivnosti koje se tiču raseljenih i izbjeglih lica.

G. Tihomir Gligorić, podržavajući prijedlog Orijentacionog radnog plana, dao je podršku posebno obilascima općina, kao i centara u kojima se nalazi najviše izbjeglica i prognanika.

G. Miloš Jovanović je istakao potrebu da se u toku rada Komisije ima u vidu okolnost da će nadležni organi dostavljati zakone (prije svega Vijeće Ministara i Evropska komisija za studiju izvodljivosti) koji će imati prioritet u aktivnosti Komisije i to treba ukalkulirati u Orijentacioni radni plan. Isto tako, predložio je da se u kalendar aktivnosti unese i odlazak predstavnika Komisije u posjetu ICTY (Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju) u Hagu.

G. Selim Bešliagić je podržao prijedlog Orijentacionog radnog plana te podvukao potrebu obilazaka općina radi sagledavanja stanja ostvarenja ljudskih prava i sloboda povratnika i drugih žitelja tih gradova.

Nakon provedene rasprave doneseni su sljedeći zaključci:

- **prihvata se prijedlog Orijentacionog radnog plana Komisije za 2004. godinu, izmjenjen i dopunjen prijedlozima i sugestijama prisutnih članova Komisije,**
- **za narednu sjednicu članovi Komisije trebaju pripremiti svoj stav koje bi općine trebalo posjetiti radi sagledavanja ostvarenja ljudskih prava i sloboda u njima.**

Ad. - 3. Izvještaj o stanju ljudskih prava u predmetu Tržnica Arizona, podnosilac radna grupa Komisije

U uvodu za ovu tačku dnevnog reda, predsjedavajući Komisije je upoznao prisutne da se Predsjedništvo Udruženja Ravne (udruženje građana privatnih vlasnika zemljišta i vlasnika radnji na privatnom zemljištu «Ravne») obratilo ovoj komisiji predstavkom. Predstavka je podnesena 22. aprila 2003. godine, u kojoj se ističe da su službena tijela vlasti Brčko Distrikta (u daljnjem tekstu: BD) svojim djelovanjem povrijedila osnovna ljudska prava: pravo na imovinu i pravo na rad grupi građana, vlasnika zemljišta i vlasnika poslovnih objekata na prostoru Tržnice Arizona.

Rukovođena ovom predstavkom, Komisija je na 6. sjednici, održanoj 9. septembra 2003. godine, odredila Radnu grupu koja će provjeriti navode iz Predstavke, te preduzeti i druge radnje s ciljem utvrđivanja objektivnih okolnosti kršenja ljudskih prava i predlaganja mjera za zaustavljanje i saniranje tog stanja.

Prihvaćeno je da Radnu grupu čine: Ruža Sopta, Miloš Jovanović i Munib Jusufović, a na prvoj sjednici za predsjedavajuću Radne grupe izabrana je Ruža Sopta. Nakon razmatranja ove problematike, Radna grupa je dostavila svoj izvještaj, pa predlaže diskusiju o tome.

G-đa Ruža Sopta je prezentirala aktivnost Radne grupe. Ona je istakla da je na sastancima Radna grupa razmatrala pristigle materijale, kao i materijale koji su stigli nakon zahtjeva Radne grupe za dopunom, te zahtjeva za izjašnjavanjem na Predstavku građana. U tom smislu, traženo je od od svih važnijih državnih institucija BD izjašnjenje o Predstavci građana i dostava relevantne dokumentacije u vezi s ovim predmetom i to: Skupštine BD (Komisije za zaštitu ljudskih prava BD i Komisije za praćenje rada Vlade BD), gradonačelnika BD, zamjenika gradonačelnika, Vlade BD (šefa Odjela urbanizma i šefa inspeksijskih službi), Policije BD, Osnovnog suda BD koji su, uglavnom, dostavili svoje odgovore i traženu dokumentaciju. Radi upoznavanja s predmetom, Radna grupa izvršila je uvid u pristigle materijale. U cilju sticanja neposrednog uvida u predmet i aktuelnost slučaja, Radna grupa organizirala je sastanke s navedenim državnim tijelima i institucijama BD kao i s podnosiocima Predstavke. Tako je 28. novembra 2003. u Brčkom u službenim prostorijama Općine razgovarala s predstavnicima vlasti BD i to: vršiocem dužnosti gradonačelnika, odnosno zamjenikom gradonačelnika (jer je, u međuvremenu, smijenjen gradonačelnik), šefom Odjela komunalnih poslova, koordinatorom Pravne službe Vlade BD, predstavnicima Skupštine BD i Komisije za ljudska prava i pritužbe građana, predstavnicima Inspekcije, načelnikom Policije BD i drugim. Istog dana obavljen je razgovor i s predstavnicima Udruženja Ravne na adresi Udruženja. U Predstavci i u razgovoru s članovima Udruženja istaknut je veliki broj nepravilnosti koje su činile i čine službe i predstavnici vlasti BD, a jedan dio navoda potvrđuje i Ured za žalbe i pritužbe građana pri Vladi BD – čiji su zaposleni provjerili navode građana na terenu i uvidom u dokumentaciju. Riječ je o više od stotinu žalbi građana - vlasnika zemljišta i vlasnika samostalnih radnji na privatnom zemljištu, koji se, uglavnom, žale na rad inspeksijskih službi, rad policije, dok Udruženje Ravne u svojoj predavci ima primjedbe i na rad Osnovnog suda BD, Apelacionog suda, ukazuje na sprege i prisustvo mita i korupcije, korištenje službenih ovlaštenja na štetu općeg interesa građana BD kao i grupe građana čak i po nacionalnoj strukturi. Nadležna grupa Komisije utvrdila je, a što su svi predstavnici vlasti i članovi Udruženja u razgovoru istakli, da je od osnivanja BD na tim prostorima učinjeno dosta pozitivnog kao što je: donošenje Ustava BD, izabrana je Skupština BD, imenovana Vlada, napravljena reorganizacija općinske uprave kao i ostvareni kvalitetni pomaci u reorganizaciji poreskog sistema, prvenstveno u jačanju poreske i finansijske discipline. Svi su svjesni da su povoljnom stanju doprinijele donacije stranih donatora i značajna strana ulaganja koja su, opet, pristigla zahvaljujući američkoj superviziji, a to je sve omogućilo najveće plaće državnih službi u BiH. Od potpisivanja Ugovora između Vlade BD i Italprojekta stvari se kompliciraju, budžet se ne puni po predviđanju i imamo već pomenutu situaciju. Zbog svega ovoga nameće se pitanje da li je BD do potpisivanja Ugovora samo privid, odnosno da li je BD nešto što je održivo u budućnosti i bez supervizora. Naime, u izbornom procesu, BD nije djelovao kao ostali dio BiH. U BiH provedeni su izbori za lokalne vlasti i to na osnovu popisa stanovništva iz 1991. godine, kao svojevrsna negacija posljednjeg rata i njegovih tekovina, dok to načelo nije primijenjeno u BD u kojem i nisu provedeni lokalni izbori u posljednjih šest godina uključujući i tri godine od formiranja BD. Napomena: prema popisu 1991. godine, nacionalna struktura stanovništva ovog područja bila je:

- 44% Muslimani sada Bošnjaci,
- 25,4% Hrvati,
- 20,8% Srbi i
- 9,4% Jugoslaveni ostali.

Kao nadležna, Komisija za ljudska prava i izbjeglice – slučaj Tržnice Arizona mora promatrati i iz ovog ugla, jer se u razgovoru i s predstavnicima vlasti (a iz njihove međusobne komunikacije) kao i iz Predstavke i razgovora s predstavnicima Udruženja Ravne moglo primijetiti da je «slučaj» Tržnice Arizona poprimio značajnu nacionalnu dimenziju. Mora se priznati da je negativna poruka poslana prognanim, raseljenim i izbjeglim samom strukturom uspostavljene vlasti, a da ne govorimo kako su destimulativno djelovala, na sve potencijalne povratnike, sva događanja oko kršenja ljudskih prava u vezi s Tržnicom Arizona u godini kad se u drugim dijelovima BiH događaju najmasovniji povraci prognanih, izbjeglih i raseljenih. (U otvorenom pismu Udruženje Ravne izričito navodi i dokumentira da

je napadnuta imovina Hrvata u području Arizone i to od organa vlasti BD, na što su javno protestirale i pojedine političke stranke (HSS).

Na osnovu svega i svestrano razmotrenog problema, kako onog iskazanog u Izvještaju Grupe, tako i iz rasprave na sjednici održanoj 23.2.2004. godine, Radna grupa predlaže donošenje određenih zaključaka.

Nakon šireg uvida prezentiranog od predsjedavajuće radne grupe, u raspravi o ovoj tački dnevnog reda diskutirali su, osim predsjedavajućeg Komisije još i Miloš Jovanović, Selim Bešliagić Tihomir Gligorić i Martin Raguž.

G. Miloš Jovanović je istakao i okolnost da su ljudi u vlasti u BD uplašeni jer su u ovaj predmet i poslove oko Tržnice Arizona uključeni i stranci na jakim pozicijama vlasti.

G. Selim Bešliagić je podsjetio da je nastanak tržnice Arizona poruka da rat u BiH nije rat između njenih naroda već između politika. U tim odnosima vlast je pravila greške. Ovaj slučaj treba biti pouka, da intenzivno radimo na krupnim projektima, ali da ne griješimo.

G. Tihomir Gligorić je istakao da je Tržnica Arizona pokazala da u Bosni i Hercegovni nemamo izgrađen pravni sistem i mehanizme rada tog sistema. U ovom slučaju "opći interes" je izigrana kategorija jer je korišten za represiju prema ljudima, vlasnicima parcela, a ne kao kategorija koju trebamo štiti u interesu svih ljudi.

G. Martin Raguž je, tražeći proširenje ponuđenih zaključaka, posebno apostrofirao (podvukao) odgovornost Supervizora za BD. Supervizor BD je odgovoran za rad organa vlasti BD i za postojanje krugova i grupa ljudi u vlasti, koji su kršili ljudska prava i slobode. Također treba, u obnovljenom postupku, ispitati rješenje o dodjeli zemljišta.

Predsjedavajući komisije, g. Elmir Jahić podržavao je određene primjedbe članova Komisije i sam tražeći odgovore za poziciju supervizora BD, a ujedno se pitao ko i šta stoji iza Italprojekta i opvih dešavanja. Na osnovu zaključaka radne grupe Komisije i diskusija predložio je da se definiraju zaključci koje treba dostaviti Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine na znanje i na eventulano postupanje po njima i dostavljanje onim institucijama prema kojima su utvrđene obaveze. Nakon glasanja, prihvaćeni su od članova Komisije slijedeći zaključci:

- 1. Slučaj Tržnice Arizona, složen i kompliciran, uslovno je nazvan «predmet», jer se sastoji od puno pojedinačnih predmeta različitih i po pravnom i po materijalnom osnovu.**
- 2. Komisija je svjesna da o ovom predmetu nije završen sudski postupak. Naime, iako je dio predmeta završen pred sudovima BD, nije završen po vanrednim pravnim lijekovima, kao i pred Ustavnim sudom BiH, zbog toga predlažemo da predmet uputimo u Ured ombudsmena BiH, kao i nadležnom tužiocu na eventulani postupak.**
- 3. Kroz samu presudu Osnovnog suda u BD, kroz prezentiranu dokumentaciju, kroz izvještaje Komisije za ljudska prava, Ureda za pritužbe i žalbe kao i iz razgovora s predstavnicima Udruženja Ravne i predstavnicima vlasti u BD, Komisija stiče uvjerenje da je bilo i ima dosta slučajeva kršenja Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a time i Ustava BiH. Protiv pojedinaca i grupa građana usmjereni su i pojedini dijelovi osnovnog ugovora o Tržnici Arizona između Italprojekta i Vlade BD, pojedina rješenja urbanističke službe, djelovanje inspeksijskih službi, a posebno u slučajevima intervencije policije.**
- 4. Neosporno je da se na nepravilan način, na štetu pojedinaca i njihovih samostalnih radnji i manjih privatnih firmi, afirmirala jedna privatna firma uz kršenje mnoštva propisa koja se tiču ljudskih prava. Tijela uprave BD u ovom predmetu preduzimala su niz radnji koje nisu imale uobičajen pravni slijed te se i to može uzeti kao svojevrsno psihološko maltretiranje i smetanje građana. (U ponudi stavljeno privatno poljoprivredno zemljište**

prije Rješenja o prenamjeni i Odluke o utvrđivanju općeg interesa nad tim zemljištem. Vlasnici zemljišta su Hrvati.)

5. Obje strane s kojima je Radna grupa obavila razgovor isticale su da Ugovor o Arizoni ima elemente štetnog ugovora, a i da je već proizveo štetne efekte na cijelu zajednicu BD.
6. Zahtijeva se od vlasti BD, a posebno Skupštine i gradonačelnika, osiguravanje brzog i efikasnog rješavanja predmeta, kako bi se oštećeni građani obeštetili, a Tržnica Arizona prestala biti zona kršenja ljudskih prava. U tom smislu, treba preispitati legalitet Rješenja o utvrđivanju općeg interesa na privatnom zemljištu za koje nisu glasali poslanici iz reda hrvatskog naroda. Uprkos tome što je na to rješenje reagirao i OHR, ono nije promijenjeno i ostalo je osnova spornih aktivnosti na Tržnici Arizona.
7. Omogućiti jednako pravo na rad i dobivanje dozvola za rad kao jednog od osnovnih prava svakog čovjeka. Obeštetiti one kojima je dozvola oduzeta zato što nisu zaključili ugovor s Italprojektom.
8. Slučaj Tržnica Arizona treba nužno riješiti odmah, obespravljenima vratiti samopouzdanje i na taj način pokušati donekle anulirati negativnu poruku svim prognanim, izbjeglim i raseljenim, koja je poslana u godini kad je povratak u ostalim dijelovima BiH bio najmasovniji. Međutim, oni su se ionako osjetili «već ponovo prognanim», jer tamo gdje policija prelazi svoja ovlaštenja, gdje ne postoji radna i imovinska sigurnost, u krajnjem slučaju, to znači odsustvo lične i životne sigurnosti.
9. Podržava se inicijativa o donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine, da bi se osigurala pravna zaštita građanima BD na državnom nivou.
10. Upućuje se inicijativa Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (kao i Nezavisnoj sudskoj komisiji) da preispitaju Odluku Apelacionog suda BD po ovom slučaju.
11. Zahtijeva se od supervizora BD da preispita Rješenje o dodjeli zemljišta i o tome izvijesti ovu komisiju.

Ad. - 4. Aktivnost oko formiranja Vijeća nacionalnih manjina u Parlamentarnoj skupštini BiH,

Kao uvod u ovu tačku dnevnog reda, sekretar Komisije je podsjetio članove Komisije na obaveze koje proizilaze iz Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, kojeg je Parlamentarna skupština BiH donijela u maju 2003. godine («Službeni glasnik BiH», broj 12/03). Obaveza Parlamentarne skupštine BiH, shodno članu 21. Zakona je da u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona osnuje posebno tijelo «vijeće nacionalnih manjina BiH» kao posebno savjetodavno tijelo sačinjeno od pripadnika nacionalnih manjina, nabrojanih u članu 3. Zakona. Istakao je potrebu donošenja odluke i stvaranja realnih pretpostavki da bi se Vijeće i osnovalo.

O ovoj tački dnevnog reda diskutirali su: predjedavajući Komisije Elmir Jahić i član Komisije Selim Bešlić. Ukazano je na potrebu provjere stanja u regionu po pitanju participiranja pripadnika nacionalnih manjina. Diskusija je pokazala postojanje određenih otvorenih pitanja, posebno kod zastupljenosti pripadnika manjina, kao i u glasanju o određenim pitanjima.

Na prijedlog predsjedavajućeg, jednoglasno je usvojeno da se s ovim pitanjem malo zastane, te da se prikupe određeni podaci o stanju nacionalnih manjina u susjednim zemljama, kao i njihovoj participaciji u vlasti u tim zemljama.

Ad. - 5. Tekuća pitanja

Po ovoj tački dnevnog reda bilo je više diskutacija.

Gosp. Miloš Jovanović aktuelizirao je raniju ideju da predstavnici Komisije posjete Međunarodni tribunal u Hagu, te se upoznaju s radom i problemima ovog tijela. Ujedno bi posjetili optužene, pritvorene osobe, a po mogućnosti, pratili bi suđenje koje bi bilo aktuelno u vrijeme posjete. Kako je u Orijentacionom radnom planu predviđeno da se posjeta izvrši u toku narednih mjeseci, tražio je ubrzanje ove aktivnosti.

Sekretar Komisije je prezentirao članovima Komisije cjelokupnu aktivnost u ovom predmetu, kao i posljednje pismo koje je Komisiji uputio predsjednik ICTY suda g. Teodor Meron.

Predsjedavajući je predložio da se grupa, koja će posjetiti Hag odredi. Ukazao je na interesovanja g. Jovanovića i g. Raguža za odlazak.

Nakon diskusije, jednoglasno je zaključeno da se s ovom aktivnošću nastavi do njene realizacije. Ujedno je ovlašten predsjedavajući Komisije da se konsultuje s članovima Komisije i da on odredi cjelokupnu grupu koja će posjetiti Haški tribunal (ICTY).

G. Miloš Jovanović je aktuelizirao pitanje onih ljudi kojima je Visoki predstavnik za BiH blokirao račune u bankama, pa se sada oni nalaze u vrlo teškoj materijalnoj situaciji.. O ovoj problematici je govorila i g-đa Ruža Sopta ukazujući da ima mnogo porodica koje imaju deponovana sredstva u Hercegovačkoj banci, koji su podigli kredite, ali sada nisu u mogućnosti da ih otplaćuju. I g. Elmir Jahić je govorio o ljudima koje je smjenio Visoki predstavnik za BiH, kao i različitosti njihovog statusa. Jedni mogu da budu predavači na fakultetima, a drugi ne mogu. On smatra da je ovo veoma osjetljivo političko pitanje koje se mora polako otvarati i razmatrati pred ovom Komisijom. O ovoj problematici je diskutovao i g. Selim Bešlić ističući njenu ozbiljnost i težinu pitanja.

Nakon diskusije je zaključeno da se i o ovim pitanjima treba baviti Komisija. Za iduću sjednicu je predloženo da članovi Komisije pripreme koncept pristupa ovoj problematici i konkretizuju pitanja koja bi Komisija razmatrala.

Završavajući ovu tačku dnevnog reda, Komisija je završila svoju 9. sjednicu. Sjednica je završena u 14,00 sati.

SEKRETAR KOMISIJE

dr. Zijad Hasić

PREDSJEDAVAJUĆI KOMISIJE

Elmir Jahić